

PROF. DR. SC. ADALBERT REBIĆ

(KLENOVEC HUMSKI, 23. SIJEČNJA 1937. – ZAGREB, 20. VELJAČE 2014.)

IN MEMORIAM PROF. DR. SC. ADALBERTU REBIĆU

Tonči MATULIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
matulic@theo.kbf.hr

Mario CIFRAK

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
mario.cifrak@ofm.hr

»Oberški se zalagao da se ja posvetim studiju Svetoga pisma« – piše prof. dr. sc. Adalbert Rebić o 40. obljetnici smrti prof. dr. sc. Janka Oberškoga i nastavlja: »Mnogo je doprinio tomu da su me poglavari, na čelu s tadašnjim nadbiskupom mons. Franjom Šeperom, poslali na studij filozofije i teologije u Rim, gdje sam bio pitomac Papinskog zavoda 'Germanicum et Hungaricum'. Oberški je pratio moj studij od prvih godina do kraja. Kada sam se 1968. godine vratio iz Rima, odmah mi je povjerio predavanja na Katoličkom bogoslovnom fakultetu (Hebrejski jezik, Egzegezu povijesnih knjiga Staroga zavjeta i Biblijsku arheologiju). Krajem veljače, točno 22. veljače [1969., op. a.], trebao sam obraniti svoju doktorsku disertaciju na Teološkom fakultetu Papinskog sveučilišta Gregoriana u Rimu. Došao je iz Zagreba prisustvovati mojoj obrani, to jest polaganju doktorata teoloških znanosti. Međutim, zbog bolesti jednoga od članova povjerenstva dan obrane bio je pomaknut na 2. ožujka [vjerojatno 1. ožujka, op. a.], što profesor Oberški nije mogao čekati jer se loše osjećao. Otputovao je u Zagreb i umro istog dana kada sam ja u Rimu obranio doktorsku radnju. Te je večeri čuo na Radiju Vatikan da sam obranio radnju i iste je noći umro: Sad otpuštaš slugu svojega, Gospodaru, po riječi svojoj, u miru! Ta vidješe oči moje spasenje tvoje! (Lk 2,29-30). Vratio sam se u Zagreb i preuzeo predavanja zajedno s kolegom prof. Celestinom

Tomićem. Svome prethodniku na Katedri Svetoga pisma Staroga zavjeta Janku Oberškemu dugujem veliku zahvalnost« (BS, 78 [2008.] 4, 776–777). Svoje studente prof. Rebić je kao mentor upućivao na istraživanje života i djela Janka Oberškog čemu u prilog, na primjer, svjedoče ovi radovi: Josip Golubić, *Janko Oberški. Život i teološki rad, bio- bibliografski prikaz*, diplomski rad na KBF-u, Zagreb, 1988., 57+VI stranica; Slavica Smetiško, *Janko Oberški. Njegovo katehetsko djelovanje*, diplomski rad na Katehetskom institutu KBF-a, Zagreb, 2006., 36 stranica. To je njegovo posljednje mentorstvo, i to 109. po redu, na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Profesor Rebić je umirovljen 1. listopada 2005. godine. Kako u Bibliji ide sve od kraja, tj. od uskrsnuća Gospodinova, u tome svjetlu gledamo na njegov početak. Adalbert Rebić pohađa pučku školu u rodnome mjestu (1944. – 1948.), a Klasičnu gimnaziju u Zagrebu (1948. – 1956.). Filozofski studij u Zagrebu i na Filozofskom fakultetu Papinskog sveučilišta Gregoriana u Rimu (1956. – 1961.), Teološki fakultet na Papinskom sveučilištu Gregoriana (1961. – 1965.). Filozofsko-teološki studij poremetilo je služenje vojnog roka u Petrovaradinu i Smederevu od 1957. do 1959. godine. Za svećenika ga je zareadio kard. Julius Döpfner 10. listopada 1964. godine u crkvi sv. Ignacija u Rimu. Magisterij iz biblijskih znanosti postiže na Biblijskom fakultetu Papinskoga biblijskog instituta u Rimu (1965. – 1967.) te doktorat iz biblijske teologije na Papinskom sveučilištu Gregoriana. Za to vrijeme boravi u Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima. Naslov objavljenog dijela doktorske teze je »Das Auftreten und die Predigt Johannes des Täufers. Redaktions- und traditions-geschichtliche Arbeit in Mt 3,1-17 und Paral«, a mentor mu je bio glasoviti profesor s *Biblicuma* Maximilian Zerwick, SJ. Habilitirao je 1971. radnjom »Stvaranje svijeta i čovjeka prema Post 1 – 3«. Od njegova povratka u domovinu, na Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu, možemo sažeto za nj reći: tijekom 37 godina (1968. – 2005.) bio je profesor biblijskih znanosti, semitskih jezika i arheologije, najprije kao asistent (1968.), potom kao docent (1971.) i izvanredni profesor (1997.). Od 1973. godine do umirovljenja bio je pročelnik Katedre Svetoga pisma Starog zavjeta. Godine 1996. bio je izabran i za vršitelja dužnosti pročelnika Katedre filozofije, iz koje je licencirao još 1961. radnjom naslovljenom »L'intuition dans la philosophie de Bergson«.

Od ostalih zaduženja na Fakultetu valja istaknuti sljedeće: od 1976. do 1988. godine organizirao je i vodio financijsko poslovanje, a 1. veljače 1996. godine bio je imenovan pomoćnikom rektora za organizaciju Sveučilišta u Zagrebu. Od 1970. godine bio je drugi, a od 1971. godine i glavni urednik *Bogoslovske smotre* sve do 1995. Godine 1970. izabran je za bibliotekara, te je

dužnost nadstojnika fakultetske biblioteke vršio do 1986. godine. Od 1970. do 1992. godine bio je tajnik Teološko-pastoralnog tjedna.

Godine 1972. postaje dopredsjednik Hrvatskoga mariološkog instituta, a od 1977. godine pa sve do 2002. njegov je predsjednik. Organizirao je hrvatsku sekciju na međunarodnim mariološko-marijanskim kongresima u Rimu (1975.), Malti (1979.), Zaragozi (1983.), Kevelaeru (1987.), Hulevi (1992.), Čenstohovi (1996.) i Rimu (2000.), priredivši šest zbornika. Godine 1998. izabran je za potpredsjednika Instituta za biblijski pastoral Fakulteta, preko kojega je bio prvi predstavnik Biskupske konferencije Jugoslavije od 1972. godine u Katoličkoj biblijskoj federaciji i njezinoj srednjoeuropskoj subregiji.

Povremeno je predavao i na Teologiji u Đakovu (1971. – 1978.) i u Zadru (1969. – 1970.). Od 1996. predaje Hebrejski jezik kao izborni predmet na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, te Biblijsku teologiju na Fakultetu za elektroniku i računarstvo.

Od 26. studenoga 1991. do 2. veljače 1996. godine bio je predstojnik Ureda za prognanike i izbjeglice pri Vladi Republike Hrvatske, a od 9. veljače do 1. prosinca 1995. godine ministar bez lisnice, zadužen za humanitarna pitanja, u Vladi Republike Hrvatske.

Bio je član Društva hrvatskih književnih prevoditelja od 1974. godine, a od iste godine i član Društva umjetnika Hrvatske, te od 1980. godine redoviti član Papinske međunarodne marijanske akademije u Rimu. Bio je i član židovskog kulturnog društva »Šalom M. Freiburger« u Zagrebu od 1990. godine.

Profesor Rebić i Kršćanska sadašnjost

Adalbert Rebić ostavio je neizbrisiv trag u povijesti djelovanja Kršćanske sadašnjosti, izdavačke kuće Zagrebačke nadbiskupije. Od samih početaka, suradnjom i prijateljstvom povezan je s najzaslužnijim promicateljima i ostvariteljima te izdavačke kuće u domaćim i međunarodnim crkvenim i društveno-kulturnim okvirima, osobito s Josipom Turčinovićem, Vjekoslavom Bajsićem i Tomislavom Jankom Šagi-Bunićem, profesorima Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Surađuje u prijevodu tzv. *Zagrebačke Biblije* (1968.) kao lektor hrvatskoga prijevoda proročkih knjiga (Jeremija, Tužaljke, Ezekiel), suurednik je hrvatskoga izdanja *Jeruzalemske Biblije* (1994.) i *Ekumenske Biblije – Stari i Novi zavjet* (1992. – 2011.) i glavni urednik *Općeg religijskog leksikona* Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža (2002.). Otkada je 1974. godine *Zagrebačku Bibliju* nastavila izdavati Kršćanska sadašnjost, redovitim je stručnim suradnikom i savjetnikom u pri-

premi novih izdanja, a osobit prinos dao je izdanjima Biblije iz 2008. godine, kada je uvršten noviji prijevod Novoga zavjeta Ljudevita Rupčića, a u drugu inačicu, objavljenu pod nazivom *Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta*, prijevod Novoga zavjeta koji su načinili Bonaventura Duda i Jerko Fućak.

Autor je 30-ak knjiga i oko 400 članaka, objavljenih u domaćim i stranim znanstvenim i stručnim časopisima, jednako tako i brojnih recenzija. Prevoditelj je 30-ak knjiga s njemačkog, francuskog, engleskog, talijanskog i španjolskog jezika. Prvi prijevod načinio je 1961. godine s njemačkoga *Pastiri u magli*, autora E. Boyd Barreta, izdan ciklostilom u Zagrebu.

Otkada je 1967. godine utemeljena redakcija časopisa *Svesci – Kršćanska sadašnjost*, profesor Rebić s velikim zanimanjem prati njezin razvoj, surađujući prijevodima i autorskim tekstovima. Od 1974. godine postaje članom međunarodne redakcije časopisa *Communio* s kojim časopis *Svesci* ulazi u trajnu suradnju, pod novim nazivom *Svesci – Communio*. Zalaže se za unapređenje i ostalih periodičkih publikacija čiji je izdavač ili nakladnik Kršćanska sadašnjost (*Bogoslovska smotra, Croatica christiana periodica, Kana, Služba Riječi, Biblija danas*).

Profesor Rebić je razvijao suradnju Kršćanske sadašnjosti s međunarodnim crkvenim i kulturnim institucijama, izdavačima, udrugama (primjerice, ELCE – Europska udruga katoličkih izdavača i knjižara) te značajnijim teološkim piscima.

Službu direktora *Kršćanske sadašnjosti* vršio je u dva navrata, od 1995. do 1999. godine te od 2004. do 2009. godine. Sudjelovao je u radu osnivačke skupštine Teološkog društva Kršćanska sadašnjost 1977. godine, i kasnije u njegovu radu, sve do 1992. godine. Kao direktor Kršćanske sadašnjosti neprestano je nastojao sa suradnicima oko što kvalitetnijega rješenja uredskih i poslovnih prostora, koje je na kraju pronašao u Poslovnome kompleksu *Chromos* (Zagreb, Ulica grada Vukovara 271).

Od nagrada valja izdvojiti sljedeće: 1995. godine dodijeljena mu je nagrada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za doprinos od osobitog i trajnog značenja za Republiku Hrvatsku u području društvenih znanosti. Predsjednik Republike Hrvatske odlikovao ga je redom kneza Trpimira s ogrlicom i Danicom za izniman doprinos neovisnosti, redom Danice Hrvatske s likom Katarine Zrinske za osobne zasluge u zdravstvu, socijalnoj skrbi, te spomenicom Domo-vinskog rata i spomenicom domovinske zahvalnosti. Fakultet mu je zahvalio godišnjom nagradom za višedesetljetni nastavni i znanstveni rad 2004. godine.

Prilikom umirovljenja, 21. travnja 2005. godine piše dekanu Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. Josipu Balobanu: »Ispu-

nilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje... (Mk 1,15). [...] Pošto smo Katedru Svetoga pisma Staroga zavjeta popunili novim djelatnicima, mlađim kolegama [...] sada mogu i ja u sebi ponavljati riječi starca Šimuna: Sad otpuštaš slugu svojega, Gospodaru, po riječi svojoj, u mir(ovin)u. Ta vidješe oči moje spasenje tvoje! (Lk 2,29-30). [...] Zahvaljujem na suradnji, na razumijevanju i molim oprostjenje od kolega u službi i od članova uprave Fakulteta za svoje nedostatke. Želim svojim mlađim kolegama obilje Božjega blagoslova u znanstvenom radu, a nadasve u uspješnom prenošenju Božje riječi novim naraštajima svećeničkih kandidata i studenata/studentica laika: šalom uberakot.«

Profesor Rebić i Bogoslovska smotra

Posebno vidljiv i prepoznatljiv trag na Fakultetu profesor Rebić ostavio je u *Bogoslovske smotri* kao njezin dugogodišnji glavni i odgovorni urednik. Osim toga, prof. Rebić je bio i ostao do danas jedan od najplodnijih autora *Bogoslovske smotre* i to ne samo po broju objavljenih članaka nego i po broju drugih tekstova kao što su recenzije, prikazi, nekrolozi, izvješća i kronike, a posebno redovite i opširne kronike TPT-a.

U svojstvu glavnog i odgovornog urednika napisao je čitav niz uvodnika, među kojima se posebno ističu uvodnici prigodom sedamdeset godina izlaženja i pedesetog godišta *Bogoslovske smotre* (BS, 50 [1980.] 1, 2–9) i prigodom stote obljetnice *Bogoslovske smotre* (BS, 80 [2010.] 1, 11–17). Uz to vrijedna je spomena »Uvodna riječ« iz 1993. godine (BS, 64 [1993.] 3–4, 261–262) u kojoj istodobno kao urednik *Bogoslovske smotre* i predstojnik Vladinog Ureda za prognanike i izbjeglice piše o problemu prognanika i izbjeglica kao najvećih žrtava velikosrpske agresije na Hrvatsku.

U prvom istaknutom uvodniku profesor Rebić piše: »Danas se o razvoju suvremene hrvatske teološke znanosti ne može govoriti bez *Bogoslovske smotre* kao glavnog i gotovo jedinog hrvatskog stručnog teološkog časopisa koji je kroz 70 godina bio glavno sredstvo komunikacije teoloških saznanja. *Bogoslovska smotra* je najbolji pokazatelj putova hrvatske teološke misli u zadnjih 70 godina. Ona je riznica teološkog znanja, neiskopani rudnik dragocjenog teološkog blaga« (str. 7). Kao integralni dio djelatnosti Fakulteta u izvršavanju njegove zadaće, *Bogoslovska smotra* po sudu profesora Rebića »... ubuduće želi produbiti svoju osjetljivost za konkretne duhovne i pastoralne probleme u našoj sredini i pružati čitateljstvu solidne prouke tih problema. Želi postati časopis ujedinjavanja svih naših teoloških sila, stvaranja novih teoloških kadrova. Želi svojim čitateljima dati solidnu, zrelu i sigurnu teološku orijenta-

ciju za sadašnjost i budućnost. Želi nadalje ostati na razini evropske i svjetske teologije. U tu svrhu želi otvarati nove putove i nove vidike u produbljivanju teološke spoznaje. Pri tom, dakako, *Bogoslovska smotra* neće zaboraviti stare, već dobro utrte putove starodrevne teologije. Prilikom ovog našeg zajedničkog jubileja pozivamo ponovno sve teologe hrvatskog jezičnog područja da budu više povezani s *Bogoslovskom smotrom*, da se njome, kao sredstvom pripćivanja svojih teoloških saznanja drugima u našoj sredini, više služe. *Bogoslovska smotra* mora biti briga sviju nas zajedno. Ona je – htjeli ili ne htjeli – odraz naše hrvatske teološke situacije. Kad je već u svojim počecima bila tako bogata raznolikim teološkim radovima, kako da to ne bude danas, nakon 70 godina, danas, nakon II. vatikanskog sabora, nakon 'aggiornamenta' Crkve koji je poduzeo blage uspomene papa Ivan XXIII. danas, kad je svugdje u svijetu teologija doživjela zavidan znanstveni razvoj i opće priznanje kao znanost i to znanost koja vodi čovjeka k Bogu« (str. 8).

U drugom istaknutom uvodniku profesor Rebić opet ističe važnost *Bogoslovske smotre* na polju promicanja hrvatske teologije: »Danas se o razvoju suvremene hrvatske teološke znanosti ne može govoriti bez *Bogoslovske smotre* kao glavnog i gotovo jedinog hrvatskog stručnog teološkog časopisa u Hrvatskoj – barem kroz dugi niz godina – koji je kroz posljednjih 100 godina suvremenim hrvatskim teolozima bio glavno sredstvo teološkog komuniciranja. *Bogoslovska smotra* je najbolji pokazatelj putova hrvatske teološke misli kroz to vrijeme. Ona je riznica teološkog znanja, neiskopani rudnik dragocjenog teološkog blaga. U njoj su pisali i tako svoja teološka saznanja drugima pripćivali naši glasoviti teolozi prošlog i ovog stoljeća« (str. 112–113). Odmah zatim dodaje: »Od početka prošloga stoljeća *Bogoslovska smotra* čvrsto stoji na braniku kršćanske vjere i hrvatske bogoslovne kulture. Kroz nju i po njoj su naši vrsni bogoslovci produbljivali poimanje Boga koji je sklopio Savez ne samo sa starozavjetnim narodom nego i sa svim narodima svijeta, i s nama kršćanima katolicima u hrvatskome narodu. Danas je *Bogoslovska smotra* integralni dio djelatnosti Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. Ona je oruđe pomoću kojega Fakultet također pokušava postizati svoju svrhu, to jest: njegovati i promicati teološke discipline, kao i one koje su s ovima povezane, na pomoć Božjem narodu, a posebno crkvenim službenicima, u jačanju kršćanske vjere, kako bi se ona što potpunije razumijevala, uvijek cjelovito čuvala, rasla i širila. *Bogoslovska smotra* služi Fakultetu poglavito u tome da on može uspješno promicati teološki napredak primjenjujući sva sredstva koja su potrebna i korisna za znanstveno-istraživački rad u tim disciplinama i za pripćenje postignutih rezultata drugima. Ona želi i ubuduće promicati teologiju u našoj domovini Hrvatskoj, tumačiti i

posadašnjivati nauk Drugoga vatikanskog koncila. Želi produbiti svoju osjetljivost za konkretne duhovne i pastoralne probleme u nas i pružati čitateljstvu solidne prouke tih problema. Želi i dalje biti časopis ujedinjavanja svih naših teoloških sila, stvaranja novih teoloških kadrova. Želi svojim čitateljima dati solidnu, zrelu i sigurnu teološku orijentaciju za sadašnjost i budućnost. Želi nadasve ostati na razini europske i svjetske teologije. U tu svrhu želi otvarati nove putove i nove vidike u produblivanju teološke spoznaje« (str. 113).

Posebno treba spomenuti doprinos profesora Rebića što ga je u svojstvu direktora Kršćanske sadašnjosti dao unapređenju *Bogoslovske smotre*. U mjesecu ožujku 2007. godine održao je sastanak s tadašnjim glavnim urednikom prof. Tomislavom Zdenkom Tenšekom na kojemu se razgovaralo o digitalizaciji i uključivanju *Bogoslovske smotre* u portal Hrčak. Nakon početne sumnje da bi digitalizacija mogla smanjiti zanimanje za tiskano izdanje, profesor Rebić je ubrzo pristao i zahvaljujući tome već odavno imamo cijelu *Bogoslovsku smotru* na portalu Hrčak. U prosincu 2007. godine, zauzimanjem tadašnjega glavnog i odgovornog urednika prof. Željka Tanjića, obnovljen je Ugovor iz 1978. godine između Kršćanske sadašnjosti i *Bogoslovske smotre* te je potpisan novi »Ugovor o izdavanju, nakladi i distribuciji znanstvenoistraživačkoga časopisa *Bogoslovska smotra*«. Ovo su samo dva detalja koji dokazuju da je prof. Rebić ostao trajno povezan prijateljskim vezama s *Bogoslovskom smotrom*. Zbog svega što je prof. Rebić učinio u *Bogoslovskoj smotri* i za nju, ovom prigodom izražavam duboko poštovanje i divljenje, a povrh svega iskrenu zahvalnost.

Koliko je prof. Rebić volio svoj Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu svjedoči i činjenica da je fakultetskoj knjižnici ostavio cijelu svoju osobnu biblioteku, koja ima preko deset tisuća naslova. I to dokazuje da nije samo radio na našem fakultetu, nego da je s njime živio i zajedno s njime rastao. Ta je veza postala neraskidiva i zbog nje mu Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu duguje neizmjernu i trajnu zahvalnost.

Svima nama koji smo to još uvijek, »peregrini et hospites supra terram« (usp. Heb 11,13), osobito rodbini, Zagrebačkoj nadbiskupiji i Zboru prebendara želimo blagoslov Božji prenoseći iskrenu sućut svih članova Uredništva *Bogoslovske smotre* i cijeloga Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Dragi i poštovani profesore Rebiću, od srca Vam hvala za sve što ste učinili posebno za *Bogoslovsku smotru*, ali i za cijeli Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Sveučilište u Zagrebu neka Vas milosrdni Bog Otac Gospodina našega Isusa Krista nagradi da zauvijek budete sugrađanin svetih i ukućanin Božji! (usp. Ef 2,19).